

Publicerat 24 maj 2005 21:09

Psyksjuk som nekas vård oftare våldsam

Att bli nekad psykiatrisk vård ökar risken fyra gånger för att en psykiskt störd person ska utsätta andra för våld inom det närmaste dygnet. Det visar en doktorsavhandling som läggs fram vid Karolinska institutet i nästa vecka.

Av 133 psykiskt störda personer som begått våldsbrott hade så många som 26 procent sökt men inte fått psykiatrisk vård året innan de begick brottet. När personen nekats vård de senaste 24 timmarna ökade risken för att begå våldsbrott fyra gånger. Studien ingår i Ulrika Haggård-Granns doktorsavhandling som läggs fram den 3 juni vid Centrum för våldsprevention vid Karolinska institutet. Titeln är "Våld bland psykiskt störda lagöverträdare" och handlar bland annat om vilka faktorer som utlöser våldet. Metoden hon använt är relativt ny och kallas "case-crossover". I stället för att jämföra med en helt annan grupp av personer som inte har begått våld jämför man individerna med sig själva fast vid en annan tidpunkt.

– Inom rättspsykiatri har man länge sett många som har sökt vård i närheten till gärningstillfället, men först nu kan vi statistiskt visa en riskökning. Men det är få individer som ingår i urvalet och det skulle behövas fortsatta studier. Vi vet inte heller under vilken tidsperiod som nekad vård kan medföra förhöjd risk för våld, det kanske är en längre tid än de 24 timmar vi studerat, säger Ulrika Haggård-Grann. Av de 34 personer i studien som avvisades från vården under det senaste året hade två nekats hjälp inom ett dygn innan de utförde våldshandlingen.

Avhandlingen visar också att bland de personer som har akuta självmordstankar eller försöker begå självmord ökar risken för våld mot andra nio gånger inom samma dygn. Däremot tycktes inte tankar om våld vara en utlösande faktor.

– Det var ett intressant och förvånande resultat. Det finns dock studier som stödjer att våldstankar är vanliga och förekommer upp till 75 procent i grupper som inte är kriminella, vilket kan stödja resonemanget att dessa tankar inte nödvändigtvis utlöser våldshandlingar. Det kan tyda på att bland de 133 psykiskt störda har inte våldsbrotten varit planerade i förväg, utan snarare något som hände i stunden, säger Ulrika Haggård-Grann.

Enligt doktorsavhandlingen är det självklart inom svensk psykiatri att bedöma risken för självmord. Det är dock inte fallet när det gäller risk att begå våld mot andra människor i samhället.

– I framtiden bör kanske farlighetsbedömningar vara samma

→ Läs mer

> "Det var han eller vi"

→ Fakta

Grova våldsbrott där förövaren nekats psykiatrisk vård kort tid innan.

2 februari 2004 En 44-årig man attackerar oprovocerat en 50-årig man med en bräda på Hornsgatan på Söder. Offret skadas svårt.

19 maj 2003 En 32-årig man överfaller flera personer med ett järnrör vid Åkeshovs tunnelbanestation. En man dör och sex skadas.

31 maj 2003 En 50-årig man kör in bland fotgängarna på Västerlånggatan i Gamla stan. Två personer dör och 16 skadas.

självklara ansvar i psykiatri som självmordsriskbedömningar är i dag, säger Ulrika Haggård-Grann.
13 av 14 tillfrågade psykiskt störda våldsverkare uppger att de har berättat för vårdpersonal, polis eller socialtjänst om att det finns en risk att de kan bli utåtagerande om de inte får hjälp. Personerna upplever att de har försökt förmedla sina problem innan de blir våldsamma. Däremot finns inga studier av hur mottagaren uppfattar de psykiskt stördas budskap.
– Frågan är hur vi kan fånga upp de här personerna. De är redan identifierade av samhället. De uppfattas ofta som besvärliga och stökiga av vården, polisen och socialtjänsten, säger Ulrika Haggård-Grann.

Hon menar att vården av de psykiskt störda måste samordnas och att personer i den här riskgruppen behöver någon som hjälper dem att få rätt vård.
– Om man vill ha vård i dag krävs det mycket energi, man måste ringa på vissa telefontider, det kanske är upptaget och så vidare. Man kan fråga sig om den här gruppen klarar det. Samhället måste hitta mer okonventionella sätt att fånga upp dem, utifrån deras speciella behov. Det kan jämföras med den särskilda tandläkarmottagning som har öppnats för uteliggare, där verksamheten anpassas efter klienternas särskilda behov och förmåga, säger Ulrika Haggård-Grann.

08-13 51 70, christina.wahlden@svd.se

CHRISTINA WAHLÉN
Reporter
christina.wahlden@svd.se
08-13 51 70

Artikels webbadress: http://www.svd.se/dynamiskt/inrikes/did_9801168.asp
Allt material på SvD.se skyddas av lagen om upphovsrätt.